

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філософський факультет
Кафедра теорії та історії культури

Затверджено
На засіданні кафедри
теорії та історії культури
філософського факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 26.08.2023 р.)

Силабус

з навчальної дисципліни «Культурна антропологія»
викладається в межах ОПП (ОПН) 6.020101 – Культурологія
першого (бакалаврського)/ рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 034 «культурологія»
у 2023/2024 навчальному році

Львів 2023 р.

Назва курсу	Культурна антропологія
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра теорії та історії культури
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 – гуманітарні науки 034 – культурологія
Викладачі курсу	Лекції: Альчук Марія Павлівна, доктор філософських наук, професор Семинарсько-практичні: Альчук Марія Павлівна, доктор філософських наук, професор
Контактна інформація викладачів	mariya.alchuk@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	вівторок (чисельник) 13:30-14:30 год. (вул. Університетська, 357, кафедра теорії та історії культури) Заочні консультації по електронній пошті у робочі дні з 10.00 до 18.00.
Сторінка курсу	https://filos.lnu.edu.ua/course/kul-turna-antropohiia
Інформація про курс	<p>Актуальність курсу визначається розкриттям важливих, найбільш характерних проблем сучасних культурно-антропологічних досліджень, які склались в межах методологічних стратегій філософської антропології ХХ - ХХІ століть. Висвітлюється зв'язок культурної антропології з практичною філософією та методологією соціально-гуманітарного знання; предметна область різновидів філософсько-антропологічних досліджень; комплекс культурологічних, етнологічних, лінгвістичних дисциплін. Культурна антропологія розкривається як система знань, що вивчає процеси формування людської культури завдяки дослідженню особливостей етнічних культур, які визначають сутність і поведінку людини.</p> <p>Курс знайомить із науковими дослідженнями народознавчих дисциплін, розкриває загальні проблеми культурного розвитку людства, феномен «людини» у культурному середовищі, розглядає головні напрямки та школи.</p>
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Культурна антропологія» є нормативною зі спеціальності 034 – культурологія для освітньо-професійної програми «Культурологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка викладається у третьому семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	<p>Мета: Познайомити студентів з особливостями історії становлення, розвитку та функціонування культурної антропології.</p> <p>Завдання навчальної дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати характеристику предмету, структури курсу, розкрити його міждисциплінарні зв'язки з іншими галузями гуманітарного знання (історія української культури, філософська антропологія, філософія культури, культурологія); • представити сучасні погляди на сутність, структуру та функції, розкрити зв'язок з етноантропологією; • дати характеристику основних напрямків культурної антропології; • охарактеризувати джерела і чинники розвитку сучасної культурної антропології та її особливості.
Література для	Основна література:

**вивчення
дисципліни**

1. Іван Франко. Найновіші напрямки в народознавстві // Іван Франко. Том 45. Філософські праці. <https://litmisto.org.ua/?p=9568>
2. Іван Франко. Наука і її становище щодо працюючих класів // Іван Франко. Том 45. Філософські праці <https://litmisto.org.ua/?p=9517>
3. Іван Франко. Мислі о еволюції в історії людськості. // Іван Франко. Том 45. Філософські праці. <https://litmisto.org.ua/?p=9536>
4. Олександр Кульчицький. Іван Мірчук – дослідник української духовності // Україна: філософський спадок століть. Київ, 2000.
5. Методологічні проблеми культурної антропології та етнокультурології: Зб. наук. пр./Б.А. Головка та ін. Київ, 2011. https://icr.org.ua/wp-content/uploads/2019/10/Methodological-Challenges-of-Cultural-Anthropology-and-Ethnocultural-Studies_2011.pdf
6. Козловський П. Постмодерна культура: Суспільно-культурні наслідки технічного розвитку// Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями. Хрестоматія. Київ, 1996. https://shron1.chtyvo.org.ua/Koslowski_Peter/Postmoderna_kultura.pdf?
7. Постмодерн: проблема культурної гомогенізації та гетерогенізації // Лукянець В., Соболь О. Філософський постмодерн: Навч. посібник. Київ, 1998
8. Рюс, Жаклін. Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки / пер. з фр. Київ, 1998. <http://litopys.org.ua/jruss/russ.htm>
9. Ситник О. Культурна антропологія: Походження людини і суспільства. Львів, 2012.
10. Феномен української культури: методологічні засади дослідження // В. Шинкарук, Є. Бистрицький. Київ, 1996.

Додаткова література:

1. Альчук. М. Володимир Шинкарук: до питання про методологію гуманітарних наук // Філософсько-антропологічні студії 2012 «Творча спадщина В.І. Шинкарука та сьогодення (До 80-ліття від дня народження)». Ч.2. Київ, 2012.
10. Навроцький В. Колективність та етнічність // Проблеми теорії ментальності. Київ, 2006.
11. Скринник М. Історико-філософський контекст становлення української ідентичності. Монографія. Львів, 2018.
12. Сегеда С. Основи антропології: Навч. посібник. Київ, 1995.
2. Бистрицький Є. Філософський образ культури та світ національного буття // Феномен української культури. Київ, 1996.
3. Безклубенко С. Теоретико-методологічні засади етнокультурології // Методологічні проблеми культ-ї антропології та етнокультурології. С.191- 230
4. Горський В. Біля джерел. Нариси з історії філос-ї культури України. Київ, 2006.
5. Духовність. Культура. Глобалізація // Матеріали міжн. наук. конф-ї. Львів, 2019
6. Історія української культури: Навч. посібник/ За ред. В.П. Мельника,
7. Кашуба М. Історія української культури: курс лекцій. Львів, 2011.
8. Альчук М. Духовність як сутність української культури. Матеріали міжнародної наукової конференції «Культура. Ідентичність. Сучасність». Львів, 2-3 листопада 2023 р. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2023. С. 202-205
9. Ярмусь С. Духовність українського народу: короткий орієнтаційний нарис . Вінніпег, 1983. 227 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/religiya/6487-yarmus-s-o-duhovist-ukrayinskogo-narodu/>
10. Матеріали міжнародної конференції «Глобальні трансформації у сфері

	культури” (29-30.10.2021) https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/12/materialy-konferentsiia-2021.pdf					
Тривалість курсу	90 год.					
Обсяг курсу	48 годин аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 32 години семінарсько-практичних занять та 42 години самостійної роботи.					
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде:</p> <p>Знати</p> <ul style="list-style-type: none"> • головні наукові напрямки і школи, які розкривають сутність культурної антропології; • ключові поняття, які характеризують культурну антропологію; • особливості української антропології; • методологію дослідження культурної антропології. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • застосовувати набуті теоретичні знання для аналізу артефактів та конкретних реалій буття сучасної культурної антропології. • ідентифікувати актуальні проблеми, пов'язані з функціонуванням культури, які виникають у соціумі; • застосовувати отримані знання на практиці – у сфері професійної компетенції та повсякденному житті. 					
Ключові слова	Культурна антропологія, культура особи, ідентичність, етнічність, антропогенез, етноантропологія.					
Формат курсу	Очний					
	Проведення лекцій, практичних занять і консультацій для кращого розуміння виокремлених проблем					
Теми	Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	
1 тижде нь Л/С/С	–	Тема 1. Культурна антропологія як наука Кул-а антр-я – народознавча дисципліна. Предмет і функції, головні напрямки дослідження	Лекція/семінар	Бистрицький Є. Філософський образ культури та світ нац-го буття // Феномен укр-ї культури. С.62-87 .Козловський П. Постмодерна культура // Сучасна зарубіжна філософія: Хрестоматія С.214-226	Підгот. до сем.зан. Опрацювання навчальної літератури 4 год	
2 тижде нь Л/С/С	–	Тема 2. Методологія дослідження культурної антр-ї Історичний розвиток культури. Людина як творець і творіння культури – соціоантропогенез. Культура – система форм людського духу, феномени (мова, гра, міф, казка,	Лекція/семінар	Шинкарук В. Філософські ко-методологічні проблеми дослідж-я укр.-ї культури// феномен укр-ї к-ри С.8-28; С.47-60 Луцянець В, Соболь О. Постмодерн: проблема культ-ї гомогенізації та гетерогенізації С.249-268 Головко Б.	Підгот. до сем.зан. Реферув. наукової літератури 4 год Дискусія на тему	

		праця, воля і свобода, виховання дух-х почуттів і особистості). .Культура і світогляд. Культура і дух-е життя.		Методологічні засади культурної антропології // Метод-і проблеми культ-ї антроп-ї та етнокulturології. С.11-21	Людина - культура	
3 – тижде нь Л/С/С	Тема3-4 Антропологія ХХ століття Сутність, походження та становлення людини категорії – етнос, етнічність, етнічна група, етнонація Антропологія і нац-а культура. Проблеми культурної етноантропології Зв'язок культурної антропології з біологією, психологією, етнологією.	Лекція/семінар	І.Франко. Найновіші напрямки в народознавстві І.Франко. Наука і її становище щодо працюючих класів О. Кульчицький. Іван Мірчук – дослідник української духовності В.Табачковський Соціокультурне та антропокультурне у людським світовідношенні Ф.Вовк. Антропол-ні особливості українського народу Навроцький В. Колективність та етнічність. Сегеда С. Основи антропології	Підгот. до сем.зан. Опрацюв-я джерел, визначення категорій есе на тему: “Духовні-ь українс-го етносу” 4 год		
4 – тижде нь Л/С/С	Тема5 Американська культурна антропологія Етнокультурні школи та напрямки сучасної антропології Головні концепції термінологічний аналіз понять: гуманізм, еволюціонізм, функціоналізм, структуралізм	Лекція/семінар	Еволюційна школа (Дж.Фрезер, Е. Тайлор) Основні напрямки еволюційної школи (етнографічний, історичний, географічний) Боас Франц - засновник американської культурної антропології, дифузійна школа "Еволюція чи дифузія?" (гуманізм у ставленні до культури)	Підгот. до сем.зан. Реферув. наукової літератури висвітленн головних концепцій 4 год		
5 – тижде нь Л/С/С	Тема 6. Нова парадигма культурної антропології	Лекція/семінар	Малиновський Броніслав - засновник функціональної школи Концепція	Підгот. до сем.зан. Написання		

		особливості розгляду культури як гуманістичної цінності Порівняльний аналіз культур Б.Малін-го розкриває культурні закономірності, Компаративний метод дослідження культури		функціоналізму Малиновського "Наукова теорія культури" Редкліф-Браун - історичний та індуктивний методи	Наук. рефератів Виступи рецензії 4 год	
6 тижде нь Л/С/С	Тема7. Антропологічні ідеї реального суб'єкта як носія культурних цінностей культура – цілісна інтегрована система, елементи якої взаємопов'язані. Проблема правдивої інтерпретації культури – важлива не лише для антропологів, а й для культурологів Маргарет Мід – представниця культурної антропології Рут Бенедикт – представниця культурної антропології	Лекція/семінар	Гіпотеза мовного впливу на мислення Едварда Сепіра Сепір Ед. Мова і середовище Сепір Ед. Вибрані праці з мовознавства і культурології (критика технократизму) Ед.Сепір – засновник лінгвістичної культурної антропології Концепція культури Ед. Сепіра Маргарет Мід про концепцію "ритмів тіла"	Підгот. до сем.зан. Реферати Виступи рецензії 4 год.		
7 тижде нь Л/С/С	Тема8. Культура і цивілізація Головні цивілізац-і концепції: Данилевський М., ШпенглерО., А.Тойнбі Цивілізація як рівень розвитку культури; як спосіб засвоєння культ-х цінностей (дух-і та матер-і). Цивілізація як самобутній соціокультурний феномен	Лекція/семінар	Лісовий В. Культура і цивілізація. К, 1997 Горський В. Україна на порозі планетарної цивілізації. // Біля джерел.С.233-243 Горський В. Глобалізація культури як проблема України // Біля джерел. С.243-257 Духовність.Культура. Глобалізація//Матеріал и міжн.наук.конф-ї. Львів,2019	Підгот. до сем.зан. Реферативні виступи рецензії 4 год		
Підсумковий контроль, форма	залік в кінці семестру					
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з історії філософії, історії української культури, етноантропології, культурології, які є основою для всебічного аналізу культурної антропології					
Навчальні методи та техніки, які	Презентація, лекції, дискусія, конференція					

<p>будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Мультимедійний проектор, комп'ютер.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <p>Виступ на семінарському занятті оцінюється викладачем на основі таких критеріїв:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Відповідність винесеному на обговорення питанню; • Чітке і логічне викладення матеріалу, яке демонструє знання основної та додаткової літератури; • Наявність власної позиції в розумінні обговорюваної проблеми та вміння її обґрунтувати. <p>Виступ оцінюється за 5-бальною шкалою.</p> <p>Рецензування виступу. Критерієм оцінки цієї форми роботи є вміння критично оцінювати виступ та коректно й аргументовано висловлювати власні погляди. Цей вид роботи оцінюється в 3 бали</p> <p>Запитання до виступу. В 1 бал оцінюються запитання, які демонструють знання студентом винесеної на обговорення проблеми, його здатність побачити неповноту, суперечливість у виступі або відкрити нові аспекти теми.</p> <p>Підготовка рефератів (есеїв). Реферат, який подається у друкованому вигляді на листах формату А4 обсягом 10–12 сторінок, повинен відповідати таким вимогам:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мати чіткий план викладу. • Сформульовані автором тези повинні належним чином аргументуватись та завершуватись висновками. • В рефераті має наводитись список використаних джерел та літератури. <p>Реферат оцінюється за 10-бальною шкалою.</p> <p>Реферати, які є передруком текстів з Інтернету або підручників та наукових видань, не зараховуються.</p> <p>Максимальна кількість балів, які набираються протягом семестру – 50, мінімальна – 26.</p> <p>Підсумкова форма контролю – залік Критерії виставлення заліку:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Знання теоретичного матеріалу • Вміння пов'язати теоретичні проблеми з реальністю культурного життя. <p>Максимальна кількість балів за залік – 50. Підсумкова максимальна кількість балів 100, мінімальна – 52.</p>
<p>Питання до заліку</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Культурна антропологія – різновид філософської антропології 2. Предмет та функції культурної антропології 3. Основні напрямки культурної антропології 4. Антропологія як наука 5. Основні напрямки сучасної антропології 6. Антропогенез – вчення про походження людини 7. Українська етноантропологія 8. Федір Вовк – засновник української антропології 9. Еволюційна школа (Дж.Фрезер, Е. Тайлор) 10. Основні напрямки еволюційної школи (етнографічний, історичний,

	<p>географічний)</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. Основні категорії – етнос, етнічність, етнічна група, етнонація 12. Сучасний неоеволюціонізм 13. Дифузійна школа 14. Основні напрями дифузійнізму (антропогеографічний, культурної морфології, теорії культурних кіл) 15. Франц Боас – засновник американської культурної антропології 16. Функціональна школа 17. Броніслав Малиновський – засновник функціоналізму 18. Концепція функціоналізму Б. Малиновського 19. Маргарет Мід – представниця культурної антропології 20. Рут Бенедикт – представниця культурної антропології 21. Лінгвістична школа 22. Едвард Сепір – засновник лінгвістичної культурної антропології 23. Концепція культури Е. Сепіра 24. Проблема людина – культура 25. Методологія культурної антропології 26. Олександр Кульчицький. Іван Мірчук – дослідник української духовності 27. Іван Франко. Наука і її становище щодо працюючих класів. 28. Іван Франко. Найновіші напрями в народознавстві. 30. Ф.Вовк .Антропологічні особливості українського народу. 31. Бистрицький Є. Філософський образ культури та світ національного буття 32. Альчук. М. Володимир Шинкарук: до питання про методологію гуманітарних наук. 33. Горський В. Україна на порозі планетарної цивілізації. 34. Навроцький В. Колективність та етнічність. 35. Шинкарук В. Філософсько-методологічні проблеми дослідження української культури.
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенні курсу.</p>